

Advies

Landschappelijke inpassing “De Hoeken” te Hoornaar

Gebiedsplatform Alblasserwaard / Vijfheerenlanden
Commissie Beeldkwaliteit
Datum: 15 maart 2017

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Vraagstelling	4
3.	Doelstelling	4
4.	Plan "De Hoeken"	4
4.1	<i>Huidige situatie</i>	4
4.2	<i>Toekomstige in relatie tot woningbehoefte</i>	4
5	Achtergrond van het gebied	4
6.	Advies	7
6.1	<i>Landgoed en weidelandgoed</i>	7
6.2	<i>Planontwerp "De Hoeken"</i>	7
6.3	<i>Archeologie en cultuurhistorie</i>	7
6.4	<i>Ruimtelijke inrichting "de Hoeken"</i>	8
6.5	<i>Stedebouw en architectuur</i>	9
6.6	<i>Eindsituatie</i>	9
6.7	<i>Aanlegniveau</i>	9
6.8	<i>Natuur</i>	10
6.9	<i>Meerwaarde natuur</i>	10
6.10	<i>Recreatief medegebruik</i>	10
6.11	<i>Infrastructuur</i>	10
6.12	<i>Watercompensatie</i>	10
6.13	<i>Erfinrichting en - beplanting</i>	11
6.14	<i>Beheer weidelandgoed</i>	11
	Bronvermelding	11
	Bijlage met afbeeldingen	12

1. Inleiding

De gemeente Giessenlanden heeft het verzoek gekregen medewerking te verlenen aan de realisatie van een weidelandgoed nabij het centrum van Hoornaar, genaamd "De Hoeken". Een en ander op basis van het ontwerp van Brons & Partners d.d. 7-12-2016 en het beeldkwaliteitsplan van Van den Heuvel ontwikkeling en beheer B.V. d.d. 21-1-2016.

De gemeente Giessenlanden wil dit gebied kwalitatief vormgeven en een onderdeel laten zijn van het landschappelijke karakter van de Alblasserwaard, overeenkomstig de kaders die deze gemeente voor de ontwikkeling van landgoederen stelt in haar bestemmingsplan.

Hiervoor is het Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden benaderd om over de landschappelijke inpassing te adviseren. Op 27 februari 2017 heeft hierover een gesprek plaatsgevonden tussen mevrouw L. Bode van de gemeente Giessenlanden en de heer T. Koorevaar van het Gebiedsplatform, waarbij de vraagstelling en de kaders voor dit advies nader zijn toegelicht en opdracht is verleend.

2. Vraagstelling

De gemeente Giessenlanden vraagt het Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden om vanuit de binnen het platform aanwezige gebiedskennis te beoordelen en te motiveren:

- in hoeverre past het initiatief weidelandgoed De Hoeken in het landschap
- in hoeverre is er sprake van kwaliteitsverbetering en op welke punten kan er eventueel verdere kwaliteitswinst geboekt worden zodat het plan De Hoeken beter past bij het historisch en landschappelijk karakter ter plaatse.

Daarbij geeft de gemeente Giessenlanden het Gebiedsplatform AV ook expliciet ruimte om het plan in het bredere perspectief van de woningbehoefte te plaatsen en daarop haar visie te geven.

3. Doelstelling

Dit advies heeft tot doel het verkrijgen van een overzicht van aanbevelingen voor de landschappelijke inpassing van het plan “De Hoeken” met als leidraad de Visie Beeldkwaliteit van het Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden “*Het verhaal in beeld*”.

4. Plan “De Hoeken”

4.1 Huidige situatie

Het grondgebied van De Hoeken is tot op de dag van vandaag in agrarisch gebruik als weiland. Door de ingesloten ligging zijn de percelen in het kader van de schaalvergroting in de landbouw niet optimaal te exploiteren, waardoor de initiatiefnemer een aantal jaren geleden het plan heeft opgevat om hier een (weide)landgoed tot ontwikkeling te brengen (zie bijlage afb. 1).

4.2 Toekomstige situatie in relatie tot woningbehoefte

Het gaat bij het voorliggende plan om het realiseren van landelijke woningbouw voor het topsegment in een landelijke omgeving, een weidelandgoed (bijlage afb. 2).

Bij het uitbrengen van advies over een ruimtelijke ontwikkeling speelt ook de vraag mee in hoeverre een ontwikkeling beantwoordt aan de specifieke woningbehoefte binnen de gemeente. Volgens de woonvisie Giessenlanden is er vooral behoefte aan woningen voor starters en senioren.

Het kunnen huisvesten van jongeren en ouderen is voor ons plattelandsgebied essentieel voor het op peil houden van de leefbaarheid in de toekomst.

In dat kader en om tegelijk recht te doen aan het dorpskarakter, is het Gebiedsplatform groot voorstander van effectief gebruik van de bestaande volumes, zoals het realiseren van meerdere woningen in de hoofd- en bijgebouwen van vrijkomende agrarische complexen. Hier liggen aantrekkelijke mogelijkheden voor starters, senioren rond het erf als knooppunt voor meerdere generaties (sociale duurzaamheid).

5. Achtergrond van het gebied

In lijn met de visie beeldkwaliteit vormt een analyse van de achtergronden en de historie van de locatie de Hoeken de basis voor ons advies. Onderstaande thema's zijn geanalyseerd:

1. Bodem
2. Ontginning en verkaveling
3. Onderdeel van de eerste middeleeuwse ringdijk
4. De vaart
5. Naamgeving en waarde

ad 1 Bodem

Inrichting en bodemgebruik van De Hoeken zijn vanouds bepaald door de ligging tussen de donken¹ van Hoornaar, Minkeloos en Hoogblokland, de veenwatertjes van de Kromme Giessen (Hoge Giessen) en de Minkeloos. Deze riviertjes ontspringen vrijwel zonder uitzondering in de zandige afzettingen van de Schoonrewoerdse stroomgordel rond Meerkerk, die al rond 2000 voor Chr. verland raakte, maar in de ondergrond nog steeds enigszins watervoerend is.

De bodem in de Hoeken bestaat in het midden overwegend uit bosveen en aan de westelijke en oostelijke zijde uit klei of zandige klei op veen (bijlage afb. 3).

Het veenpakket, (het Hollandveen) ontwikkelde zich vanaf grofweg 2000 v. Chr. tot aan de ontginning door de mens in de Late Middeleeuwen. De klei-op-veen-zones bestaan aan het maaiveld uit rivierklei die vanaf de Vroege Middeleeuwen bij hoog water van de Merwede via de veenwatertjes van de Giessen en de Minkeloos langs de oevers tot aan hun bovenloop is neergelegd (bijlage afb.3 en 4).

Ad 2. Ontginning en verkaveling

De veenwildernis werd vanaf het begin van de Late Middeleeuwen, ca. 1000 na Chr. in cultuur gebracht, waarbij kolonisten van de landheer (locator) een afgebakend stuk wildernis (een hoeve) toebedeeld kregen om in cultuur te brengen en vervolgens in vrije eigendom te bezitten. Het waren dus vanaf het begin vrije boeren !

Normaliter werden vanuit de ontginningsbasis (meestal de oevers van bestaande veenriviertjes) sloten gegraven om het veen te ontwateren en voor exploitatie geschikt te maken. De boerderijen werden in de regel op de kavelkoppen langs het bestaande water gebouwd, maar voor Hoornaar gaat dat niet op.

De west-oost verkavelingsrichting van de polder Lutjeswaard is uitgezet vanuit de Giessen, maar de boerderijen staan niet langs de Giessen, maar aan de dorpsweg, op de hogergelegen donk. Een logische keuze, want daardoor behoefde men geen kunstmatig verhogingen aan te leggen onder de boerderijen (woonheuvelds) zoals elders wel noodzakelijk bleek.

De polders Lage- en Hoge Giesen zijn in noord-zuid richting uitgezet vanuit de Kromme Giessen. Voor het overblijvende stukje tussen Noordeloos en Hoornaar (de Hoeken) is ongeveer de verkavelingsrichting van Lutjeswaard aangehouden, dus haaks op de Giessen. Sinds de middeleeuwse ontginning is dat patroon in hoofdzaak onveranderd gebleven.

¹ *Donken zijn stuifduinen, gevormd na de laatste ijstijd als gevolg van opwaaiend zand in de tijdelijk drooggevallen bedding van de Rijn en Maasdelta, ongeveer 8000 voor Chr. Het omringende deltalandschap van zand en grind (de pleistocene ondergrond) lag hier toen op ca. 11 meter - NAP.*

Ad 3 Onderdeel van de eerste middeleeuwse ringdijk

In 1277 geeft graaf Floris V leiding aan de oprichting van het Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard, waarmee de dijkzorg duurzaam werd geregeld. Aanvankelijk werd alleen het centrale deel van de Alblasserwaard omdijkt (bijlage afb. 5).

Als waterkerende verbinding tussen de Zouwendijk en de noordelijke Giessendijk noemt het handvest van 1277 de "Hornedamme", dat zijn de donken van Hoornaar, Minkeloos en Hoog Blokland die in de lagere tussenstukken onderling verbonden blijken te zijn met een dam.

Het natuurlijke zandlichaam van de donken is echter op verschillende plaatsen doorgebroken en bleek als waterkering ongeschikt. De wielen naast de kerk van Hoornaar en de overslaggrond westelijk van de kerk getuigen daar nog van (bijlage afb 6).

De doorbraakpunten zijn hersteld door waarschijnlijk een of meerdere omleggingen van de Ouden Dijk om de wielen heen. Deze maatregel staat in ons gebied bekend als het aanleggen van een inlaagdijk.

Na de afdamming van de Giessen en de opnamen van het Land van de Zes molens binnen de grote omringdijk, verviel de functie van de Ouden dijk en werd deze uiteindelijk afgegraven en bij het weiland gevoegd.

Maar de perceelstructuur bleef tot op de dag van vandaag herkenbaar en op de hoogtekaart is zichtbaar dat de oude dijkvoet nog steeds (door het zettingsverschil) iets hoger ligt dan het weiland, al is deze op één plek door de aanleg van enkele poelen verstoord (bijlage afb. 7 t/m 9)

ad 4 De vaart

Langs de polderscheiding tussen Noordeloos en Hoornaar is een vaart gegraven die voor een deel voorzag in een vaarverbinding langs de boerderijen en woningen op de donk, maar die tevens als uitwatering (en deels boezem) fungeerde. Daar waar in de Hoeken vanuit het oosten de buitenvaart overgaat in de binnenvaart, stonden eertijds de Grote en de Kleine molen (bijlage afb. 10).

De vaart heeft ter hoogte van de Hoeken vooral het karakter van een vliet, d.w.z. rechtgegraven water waarmee het water tot buiten de poldergrenzen werd gevoerd naar een lage boezem (in dit geval de Giessen). De meeste vlieten werden gegraven in de 14e eeuw toen individuele afwatering op de rivieren niet meer mogelijk bleek en men aansluiting zocht met lagere uitwateringspunten buiten de polder .

Een vliet vormt daarom - buiten molens en molengebouwen - nooit een basis voor een nederzettingsslint.

Ad 5 Naamgeving en waarde

De naam De Hoeken is mogelijk te herleiden tot de hoekige vorm van het stukje polder of omdat boeren hier maar wat "hoeken" land hadden (een hoek in de zin van een stukje). Op basis van de aanwijzende tafels van de kadastrale minuut 1811-1832 zijn de percelen in de Hoeken altijd in gebruik geweest als weiland, dus zuiver agrarisch.

De beperkte omvang en de opgeslotenheid tussen de oude donken, de kromme Giessen en de vaart, geeft de Hoeken een geheel eigen en uniek karakter, dat niet te vergelijken is met andere polders.

Tegelijkertijd maakt deze relatieve kleinschaligheid de polder op het gebied van ruimtelijke ordening extra kwetsbaar.

6. Advies

6.1 Landgoed en weidelandgoed

In het ontwerp en de onderbouwing, het beeldkwaliteitsplan, het schriftelijk verzoek aan de gemeente en de landgoederenparagraaf 4.3.4. van het gemeentelijk bestemmingsplan, worden de begrippen landgoed en weidelandgoed naast elkaar gebruikt, hetgeen tot verwarring kan leiden.

Historische landgoederen komen binnen onze provincie alleen voor in de duin- en bollenstreek, maar niet in ons veenweidegebied. Wel hebben we in onze streek enkele kasteelterreinen die als zodanig gezien zouden kunnen worden, maar striktgenomen voldoen zij niet aan de definitie van een landgoed.²

In de toelichting op de Visie Ruimte en Mobiliteit van de Provincie Zuid-Holland (kaarblad cultuurhistorie) staat het veenweidegebied van de Alblasserwaard-VHL dan ook niet aangemerkt als een zone voor (nieuwe) landgoederen (zie bijlage afb.11).

De historische onderbouwing voor daarvoor is dat zich in de veen-ontginningen alleen vrije boeren vestigden en er geen sprake was van horigheid of hofcultuur. Verwijzingen daarnaar passen daarom niet in onze streek. En omdat landgoederen voor ons gebied niet kenmerkend zijn, kunnen zij hier in die zin ook niet leiden tot kwaliteitswinst.

Dat wil echter niet zeggen dat een goed ingepaste vorm van landelijke woningbouw waarbij cultuurhistorische waarden, natuur en recreatie integraal en blijvend (duurzaam) deel uitmaken van het plan niet mogelijk zou moeten zijn, integendeel, het zal op het platteland voor agrarische restgebieden een ruimtelijke opgave zijn of worden.

Een dergelijke nieuwe ontwikkeling zou in ons veenlandschap dan wel een eigen karakter en een eigen naam moeten krijgen. De term weidelandgoed of veenweidelandgoed volstaat daarvoor, mits consequent toegepast.

6.2 Planontwerp de Hoeken

Het plan voor het weidelandgoed de Hoeken is te kenschetsen als een sympathiek concept dat weliswaar nog wel potentie heeft voor extra kwaliteitswinst, en dat ook verdient. Wanneer de gemeente Giessenlanden bereid blijft medewerking te verlenen aan de ruimtelijke ontwikkeling van de Hoeken als weidelandgoed, dan hebben we m.b.t. het ingediende plan de volgende opmerkingen en voorstellen tot kwaliteitsverbetering

6.3 Archeologie en cultuurhistorie

Het ontwerp geeft als uitgangspunt aan dat er geen archeologische of cultuurhistorische waarden aanwezig zijn die bepalend zouden kunnen zijn voor het inrichtingsplan (Brons en Partners, p. 33).

Voor het plangebied de Hoeken geldt op grond van de archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor Giessenlanden (2009) een hoge verwachting dieper dan 1,5 m. beneden maaiveld. Dat betekent dat bij ingrepen groter of gelijk aan 250 m² en dieper dan

² *In de vroege middeleeuwen concentreert de bewoning zich nog alleen de kustzone rond de mondingen van Maas en Rijn, het oostelijke rivierkleigebied en de hoge zandgronden. Aan de kust ontwikkelen zich de grafelijke hoven/hofsteden en domeinen waarin de boeren in leenstelsel onderhorig waren aan het centrale gezag van de leenheer, de graaf of koning. Ruimtelijk staat de hofstede met kapel of kerk in het domein centraal en staan de boerderijen van de horigen daar omheen verspreid. In het veenweidegebied bouwden de meeste locators wel een kasteel of "buiten" voor zichzelf. Maar dat was meer een teken van status dan dat het fungeerde als centrum in een hofcultuur.*

150 cm archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Hiermee gaat een bouwplan dus te maken krijgen in geval van onderkeldering en/of onderheijng.

Dit in afwijking van de conclusie in het ontwerp van Brons en Partners (p. 16) dat de hoge waarden zich buiten het plangebied bevinden.

Verder refereert het plan nergens aan het geldende verwachtingskaart en de beleidsadviezen van de gemeente Giessenlanden (bijlage afb. 12)

Overigens heeft AWN-onderzoek in 2002 op het adres Minkeloos 34-36 aangetoond dat het donkzand hier al begint op 85 cm beneden maaiveld en iets verder naar het noorden zelfs aan de oppervlakte ligt.

Dat betekent dat ook voor relatief ondiepe bodemingrepen in die zone verkennend onderzoek aan te bevelen is.

De aanwezigheid van donkzand zo kort onder het maaiveld maakt wellicht ook (archeologievriendelijk) bouwen op staal mogelijk.

Verder zijn over de hele zuidrand van de polder de sporen van de middeleeuwse Ouden dijk nog duidelijk te traceren en blijkt het verkavelingspatroon zich naar deze structuur gevoegd te hebben. Deze percelering ligt als contramal binnen het plangebied en verdient behouden en waar mogelijk nog versterkt te worden.

Aan de westzijde is de dijk zelf voor een deel nog aanwezig en door nieuwe bebouwing geaccentueerd. Voor het overige ligt de dijkstructuur grotendeels buiten het huidige plangebied.

Ons advies is om deze structuur in zijn geheel voor de toekomst te behouden en te beschermen, omdat het een belangrijk verhaal vertelt over de rol van Hoornaar in de oudste waterkering in de Alblasserwaard.

Wellicht is het mogelijk om met eigenaars afspraken te maken m.b.t. bodemgebruik en inrichting.

In het kader van dit plan adviseren we het dijkrelict aan de oostzijde waar mogelijk te versterken/accentueren (verhogen) en te benutten als bijvoorbeeld voetgangerspad en/of als halfverharde toegangsweg naar woningen (bijlage afb. 15 en 16).

6.4 Ruimtelijke inrichting de Hoeken

Een woonlint langs de Vaart achten we niet gewenst omdat de Vaart daarmee zijn open vlietkarakter verliest en de doorkijk naar de polder vanuit de Minkeloos wordt geblokkeerd (zie Achtergronden van het gebied-De Vaart).

In plaats daarvan adviseren we de zes woningen aan de oostzijde meer te laten aansluiten bij de bestaande of historische structuren en een combinatie te maken van bijvoorbeeld twee woningen aan de Minkeloos naast de doelsteeg (bouwstijl lint) en vier woningen georiënteerd op het rudiment van de Ouden dijk (bouwstijl weidelandgoed). Zie bijlage afb. 15 variant 1. Hiervoor zou het dijkrudiment gereconstrueerd (opgehoogd en verhard) kunnen worden, zodat deze historische structuur weer beleefbaar wordt.

Voor een effectieve verdeling zou daarvoor dan wel een extra stuk van het Ouden dijk-relict verworven moeten worden. Wanneer dat niet mogelijk is zouden twee woningen verder naar het westen kunnen worden geplaatst (bijlage afb. 16 variant 2).

In plaats van een nieuwe brede sloot noordelijk van de toegangslaan vanaf de westelijke Ouden Dijk, heeft een greppel met landhek of een scheisloot op die plek onze voorkeur. Een landhek past in het weiland en daarmee ontstaat ook een directer contact met de flora en vooral de fauna in het aangrenzende weiland.

De voorgestelde verlenging van de tuinen achter de Ouden dijk tot de "greppel" blijft mogelijk, ook als de waterbergingsopgave op een iets andere plaats wordt gerealiseerd, zoals wij zullen voorstellen. (zie bijlage afb. 15 en 16).

De greppel kan worden voorzien van een afscheidend landhek of eventueel worden opgewaardeerd tot scheislout .

6.5 *Stedebouw en architectuur*

Maak onderscheid tussen bebouwing in het weidelandschap aan de westzijde en die welke (in ons voorstel) aansluit bij het lint Minkeloos.

Voor bebouwing die in/aan de lintzone kan worden volstaan met de "stedenbouwkundige uitgangspunten" in het beeldkwaliteitsplan.

Op die plek kan ook gebruik worden gemaakt van een combinatie van een grotere massa en meerdere kleinere massa's (concept hoofd- en bijgebouwen)

Stel voor de bebouwing in het weidelandschap duidelijk andere referentiebeelden en randvoorwaarden op, bijvoorbeeld een lagere goothoogte en een materiaal- en kleurgebruik dat vooral harmonieert met het groene landschap, terughoudend met baksteen en bij voorkeur geen historiserende bouw of boerderettes. Het betreft immers een moderne toevoeging in het landschap die geen link heeft met de bebouwing in de omringende linten. Het mag zich op eigentijdse wijze bewust zijn van zijn gastplaats in het weiland.

Stem het ontwerp van de woningen zodanig op elkaar af dat de woontoevoeging in het landschap een aangenaam samenhangende beeldtaal spreekt, zonder uniform te zijn.

Dit plan leent zich daarom bij uitstek voor een ontwerp-wedstrijd, waarbij t.a.v. de beoordeling ook omwonenden, dorpsgenoten en belanghebbenden betrokken worden. Zij worden immers t.z.t. ook medegebruikers van het weidelandgoed !

6.6 *Eindsituatie*

We gaan er van uit dat een planontwikkeling voor de Hoeken voor dat gebied een eindsituatie betreft waar in de toekomst geen verdere verdichting meer plaats vindt.

6.7 *Aanlegniveau*

Voor wonen in het weiland is belangrijk dat weiland en wonen op een natuurlijke wijze in elkaar overgaan. Harmoniseer daarom het aanlegniveau van de woningen zoveel mogelijk met dat van het weiland, rekening houdend met de kans op wateroverlast.

Maak daarbij ook gebruik van weilandspecifieke afwateringsmaatregelen, zoals greppels en sloten.

6.8 *Natuur*

Het inrichtingsplan gaat uit van een oprijlaan met notenbomen

In ons gebied was het vroeger gebruikelijk dat voor of naast de boerderij een notenboom stond. Er is landschappelijk geen bezwaar om dat ook hier toe te passen. Notenbomen worden wel hoog en vragen daardoor ruimte. Vanwege de vorm van een volwassen notenboom niet veel notenbomen plaatsen.

Geef ruimte aan steekeigen groenontwikkeling met streekeigen houtgewassen zoals Eenstijlige Meidoorn, Sleedoorn, Zwarte els, Schietwilg, Katwilg, Geoorde wilg en Es. Het is wenselijk het aantal bomen te beperken en veel meer bosschages toe te passen. Solitaire bomen of een groepje bomen kan nestgelegenheid bieden voor vogels. Vooral zangvogels vragen om stuiken en bomen. Boomholtes zijn geschikt voor steenuilen.

Ook bij het ontwerp voor de huizen aandacht voor nestgelegenheid in het dakvlak en /of gevel (overstekken).

Plaats geen knotwilgen in het open weidegebied maar alleen langs het oostelijke deel van de Ouden Dijk, zoals de historische kaart van 1905 laat zien (bijlage afb. 13 , 15 en 16). Knotwilgen behoren tot de historische boerderijbiotoop, waarbij ze in de eerste plaats diende voor het geriefhout voor uiteenlopende doeleinden. Zij stonden dichtbij de boerderij langs de (hennep)akkers, de voordijk en langs de tiendwegen.³ Knotwilgen langs het oostelijke Ouden Dijk-trace staan dan in relatie tot de boerderijen aan de Hoge Giessen.

6.9 Meerwaarde natuur

Om het gebied ecologische meerwaarde te geven , bevelen we aan verschraling toe te passen, door tweemaal per jaar te maaien en het maaisel af te voeren (hooiland). Pas daarbij geen bemesting toe en breng plaatselijk plas-drassituaties aan, zoals in het plan reeds is opgenomen.

6.10 Recreatief medegebruik

Het Gebiedsplatform staat achter de voorgestelde voorzieningen t.b.v. recreatief medegebruik. De realisatie van een wandel- of kanorondje door de polder, maar ook een fiets- en laarzenpad bieden recreanten maar evenzogoed de dorpsbewoners een belangrijke meerwaarde. De polder, waar ze anders alleen langs lopen of fietsen, laat zich daarmee van binnenuit beleven.

6.11 Infrastructuur

Voor halfverharding van openbare parkeerplaatsen in het weiland voorkeur betongrastegels toepassen, zodat het een geheel vormt met de groene. Voor halfverharding van de westelijke toegangslaan en het ontsluitingspad in het oosten kunnen eveneens grastegels worden toegepast, bijvoorbeeld aangelegd als wielspoor in twee parallelle banen. De toegangslaan en het ontsluitingspad zoveel mogelijk op maaiveldhoogte en lager dan de bestaande Ouden dijk, zodat men duidelijk ervaart dat men het weiland inrijdt. Over het compensatiewater in het westelijke laantrace een lage, horizontale brug.

6.12 Watercompensatie

Voor het realiseren van compensatiewater adviseren we altijd gebruik te maken van het bestaande of historische slotenpatroon (verbreden of opnieuw uitgraven), zodat de cultuurhistorische kenmerken worden versterkt. In het plan wordt daar voor een belangrijk deel aan voldaan, maar enkele traces voldoen daar niet aan. In plaats van een nieuwe brede waterpartij te graven aansluitend aan de verlengde tuinen achter de woningen aan de Ouden dijk, adviseren we om de iets oostelijker gelegen bestaande en iets gebogen lopende sloot te verbreden en richting het oosten aan te sluiten op het bochtige verloop van de sloot langs het relict van de Ouden dijk (zie bijlage afb. 15 en 16)

³ Hoornaar heeft geen tiendweg, maar de Middenweg en de Lutjeswaardse middenweg kunnen we als een vergelijkbare wegstructuur zien en deze waren volgens de historische kaart uit het begin van de 20e eeuw met (waarschijnlijk) knotwilgen beplant.

Voor de begrenzing van de achtererven kan bij de bestaande greppel een landhek geplaatst worden of kan de greppel worden opgewaardeerd tot scheidingsloot.

Voor het opnieuw uitgraven van historische sloten ten bate van watercompensatie of het aanbrengen van een bepaalde zonering, biedt de kadastrale minuut van 1811-1832 (bijlage afb. 10) een veelheid aan mogelijkheden.

6.13 Erfinrichting en -beplanting

Hoge schuttingen en hoog erfscheidingsgroen worden in het plan terecht ten strengste afgeraden. Ons voorstel is om het in het geheel niet toe te staan omdat daarmee het karakter van een weidlandgoed teniet wordt gedaan.

Rond het erf struwelen aanbrengen en eventueel lage heggen (hoogte aangeven). Plaatselijk een groepje bomen is mogelijk, zoals een geriefbosje. In een weidlandgoed is het belangrijk dat de open structuur en transparantie gehandhaafd blijven. Het huis mag zichtbaar zijn, maar mag ook weer niet helemaal kaal in het landschap staan.

Voorzie ook de sloten rond de woningen zoveel mogelijk van natuurlijke oevers zonder beschoeiing. Wanneer een beschoeiing noodzakelijk geacht wordt, maak dan gebruik van een lage beschoeiing op of kort boven de waterlijn (zie bijlage afb. 14)

6.14 Beheer weidlandgoed

Een weidlandgoed is voor ons gebied te definiëren als landelijk wonen in landelijk gebied met specifieke kenmerken voor de woning, gecombineerd met specifieke kenmerken voor de groeninrichting en een duurzaam beheer daarvan, zodat het gewenste weidlandgoed-karakter door de tijd heen overeind blijft.

Bij de koop kan geregeld worden dat de bewoners zich als beheerders van het weidlandgoed gezamenlijk committeren aan een specifiek groenbeheer en daarvoor bijvoorbeeld gezamenlijk een vereniging oprichten of zich tot dat doel op een andere wijze organiseren.

Zij hebben in de oprichting van het eerste Hoogheemraadschap in 1277 een inspirerend voorbeeld.

Bronvermelding

Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN), link: <https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>

Brons en partners landschapsarchitecten, *De Hoeken*, ontwerp en onderbouwing voor een landgoedinitiatief te Hoornaar, 7-12-2016

Dijkstra, M.F.P, *Rondom de mondingen van Maas en Rijn*, landschap en bewoning tussen de 3e en 9e eeuw in Zuid Holland, in het bijzonder de Oude Rijnstreek , academisch proefschrift 2011, sidestone press

Henderikx, Peter, A. *Land, Water en bewoning*, Waterstaats- en nederzettingsgeschiedenis in de Zeeuwse en Hollandse delta in de Middeleeuwen, vanaf p. 213

Kadstrale minuut *Hoornaar*: <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/alle/afbeeldingen>

Van den Heuvel ontwikkeling en beheer B.V., *Beeldkwaliteitsplan ontwikkeling weidlandgoed "De Hoeken" te Hoornaar*, 12-1-2017

Van den Heuvel ontwikkeling en beheer B.V, *Verzoek realisatie weidlandgoed te Hoornaar*, gericht aan de gemeente Giessenlanden, 4-1-2017

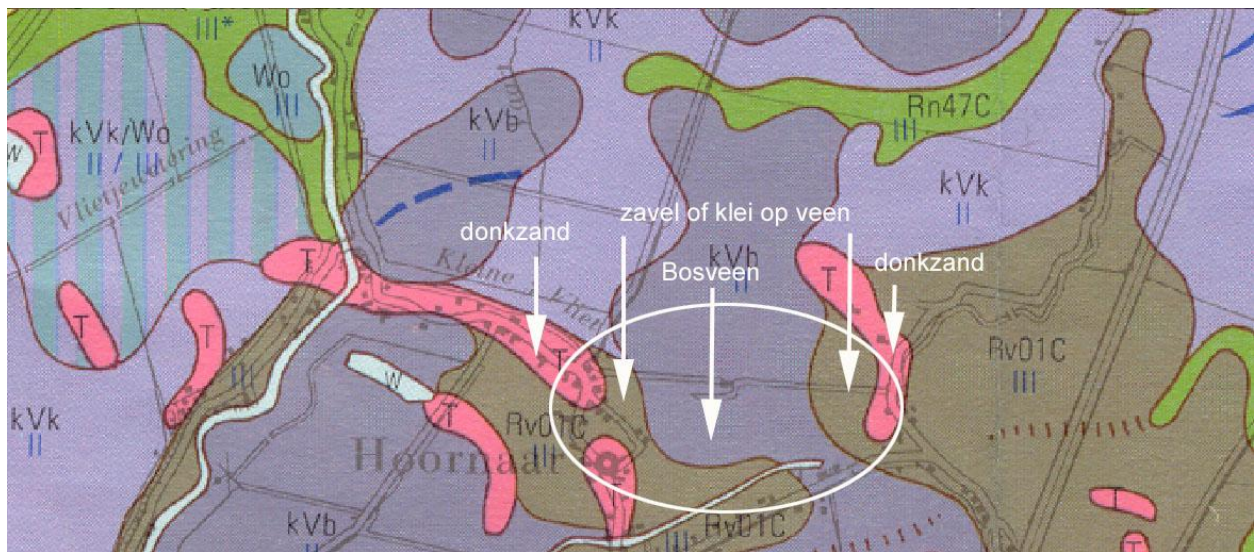
Bijlage - Afbeeldingen

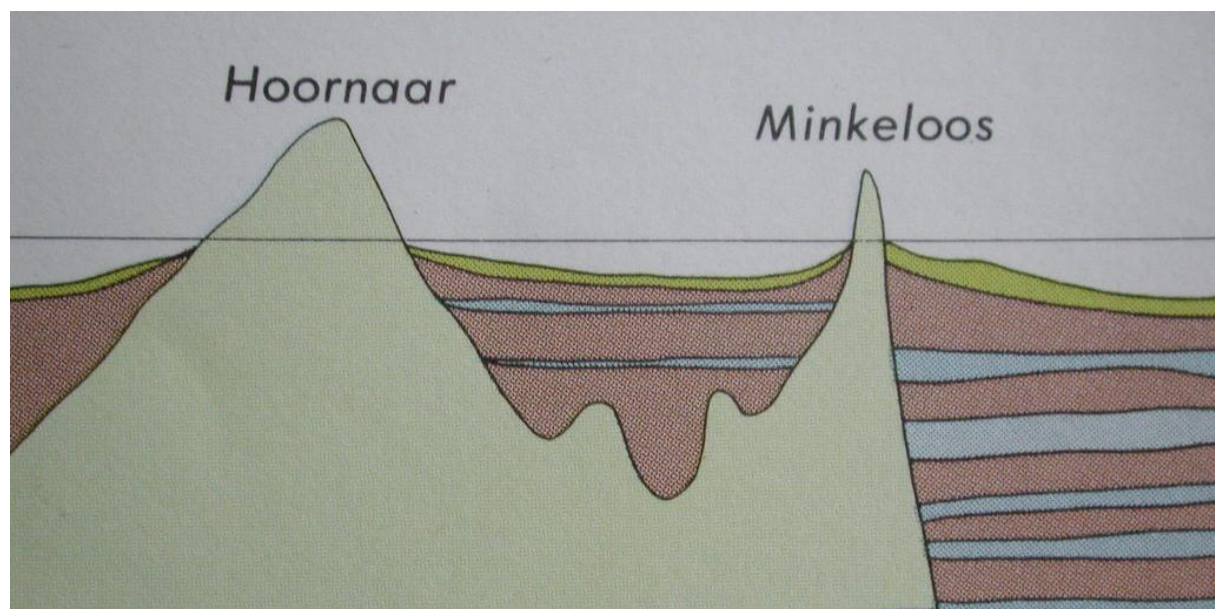
Afb. 1 Luchtfoto plangebied De Hoeken, ingesloten tussen Dorpsweg, kromme Giessen, Binnen- en Buitenvaart.

Afb. 2 Verbeelding plan de Hoeken van Brons en Partners.

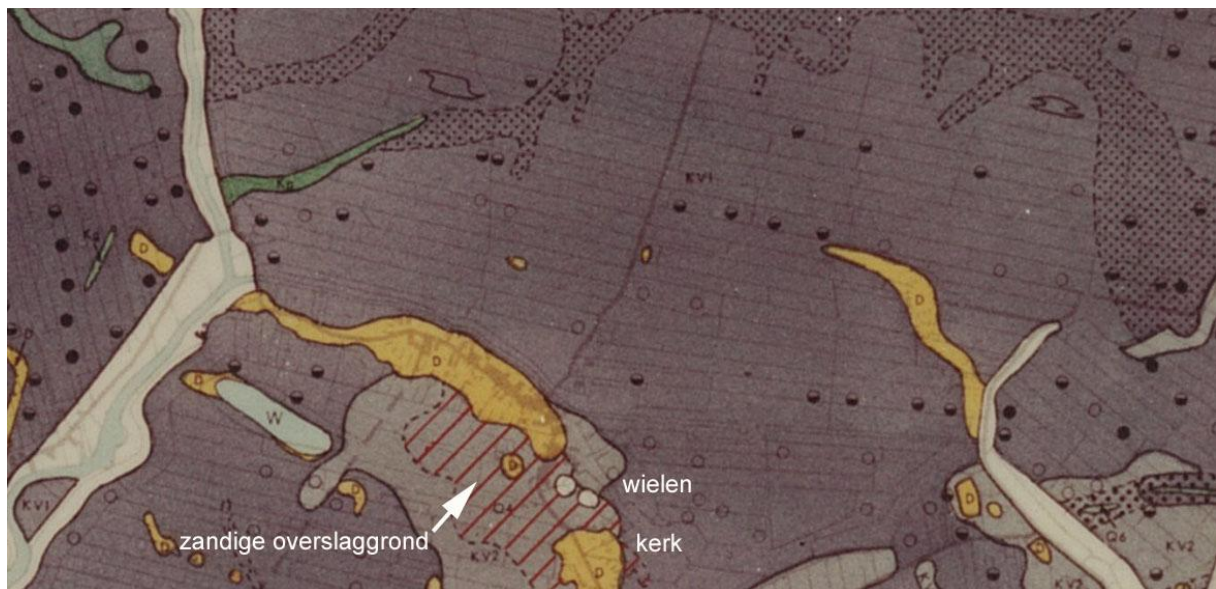
Afb. 3 Detail bodemkaart met in roze de donklichamen van Hoornaar, en Minkeloos aan of boven het maaiveld. In de Hoeken bestaat de bovenlaag van de bodem uit bosveen en aan de randen uit zavel of klei op veen

Afb. 4 Bodemdoorsnede ter hoogte van Hoornaar-Minkeloos, noordelijk van de Hoeken. Bron Geologische kaart, Gorkum-Oost.

Afb. 5 De donken van Hoornaar en Hoog Blokland maakten deel uit van de eerste ringdijk om het midden van de Alblassterwaard. Bron: Peter A. Henderikx, Land, water en bewoning, Hilversum 2001, p 219

Afb. 6 Detail van de Bodemkaart van de Alblassterwaard, Stiboka 1955, waarop rood gearceerd de overslaggrond staat weergegeven westelijk van de wielen en dus veroorzaakt door overstroming vanuit het oosten, dat wil zeggen van bovenwater.

Afb. 7 Hoogtekaart plangebied met de hogere ligging van het Ouden dijk -trace.. Bron Actueel Hoogtebestand Nederland

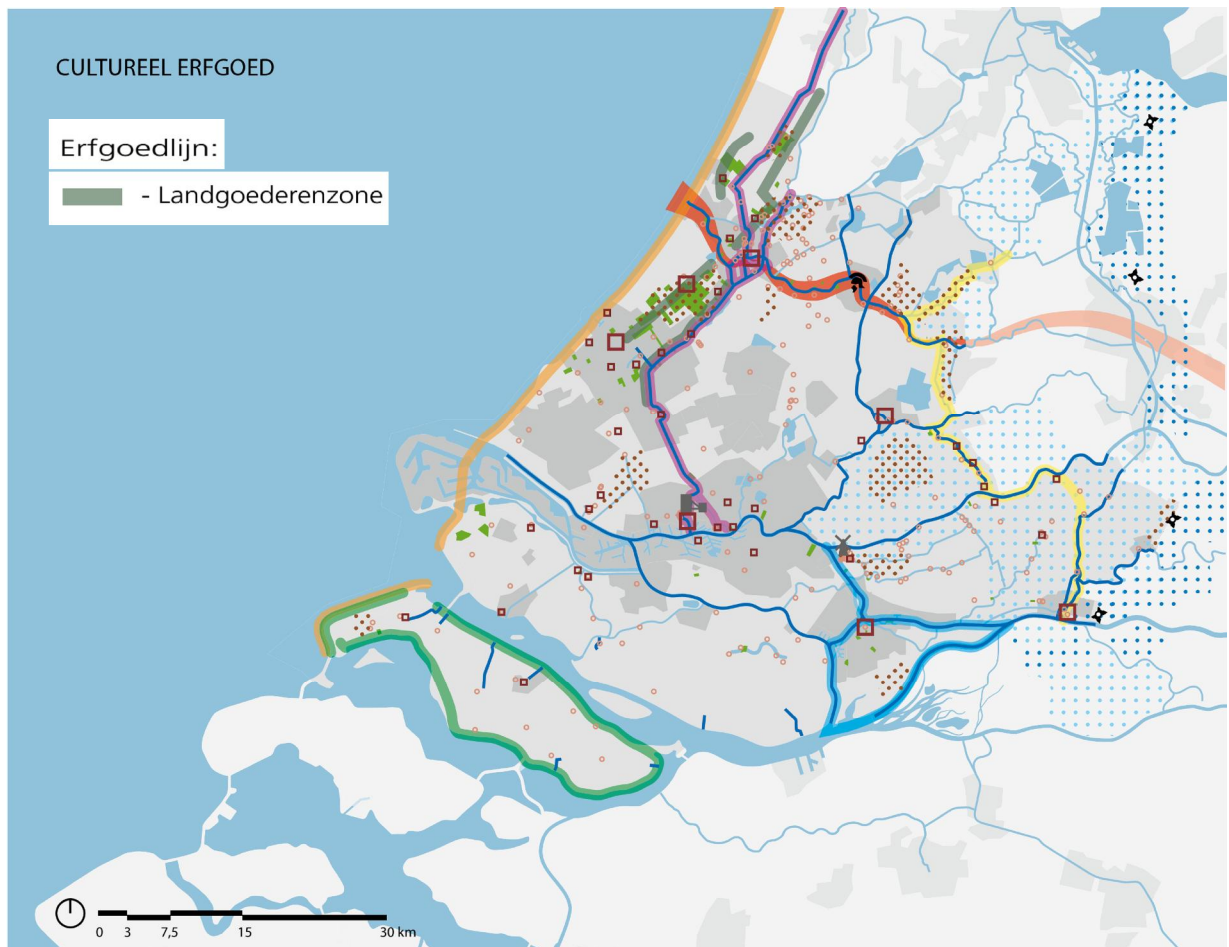
Afb. 8 Bewerkte hoogtekaart plangebied met met de hogere ligging van het Ouden dijk -trace met 3D dieptewerking. Bron Actueel Hoogtebestand

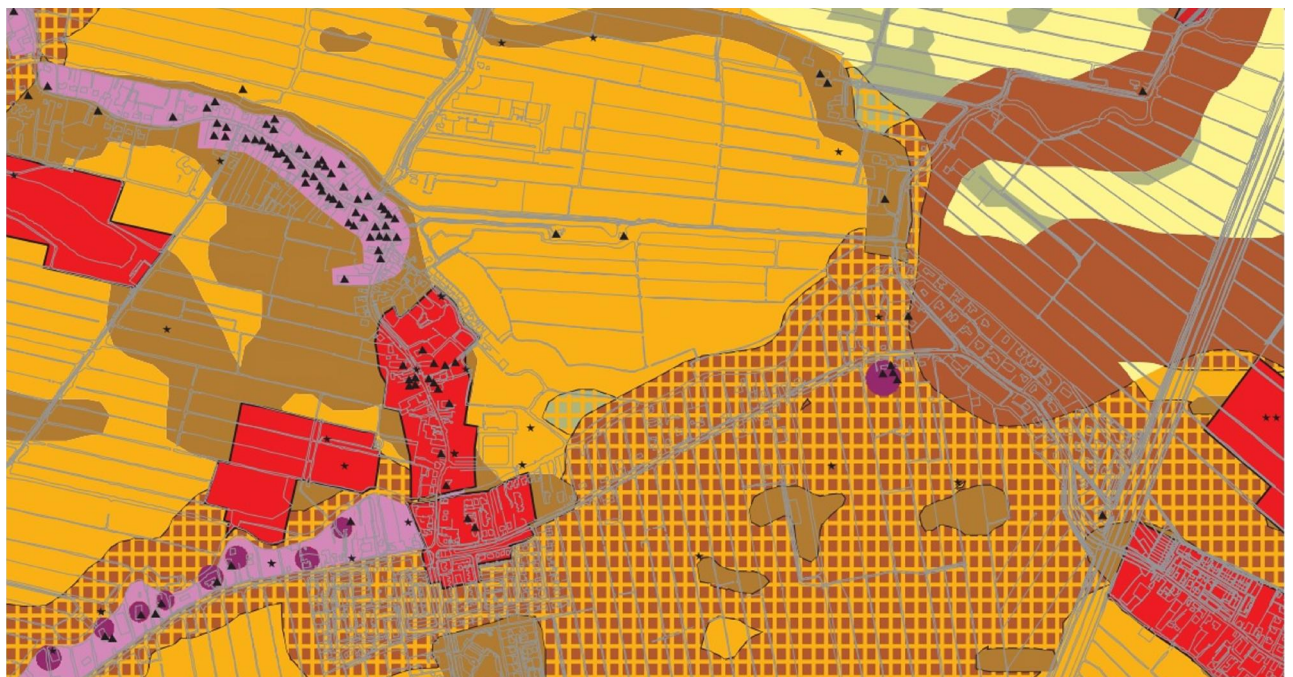
Afb. 9 Reconstructie van de Ouden Dijk tussen Hoornaar en Minkeloos (bruine lijn) op basis van het Actueel Hoogtebestand Nederland in 3D weergave.

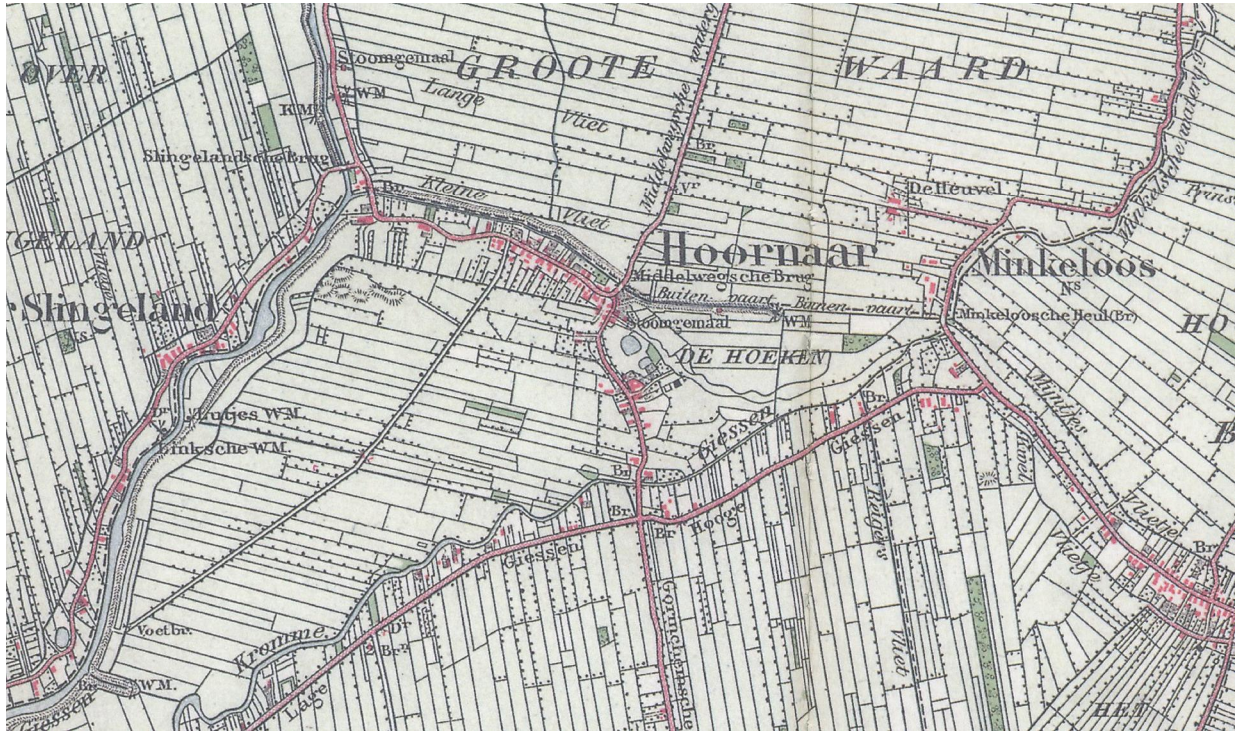
Afb. 10 Kadastrale minuut 1811-1832 van de polder de Hoeken met de toenmalige percelering die als inspiratie dient voor de herinrichting en de watercompensatie.

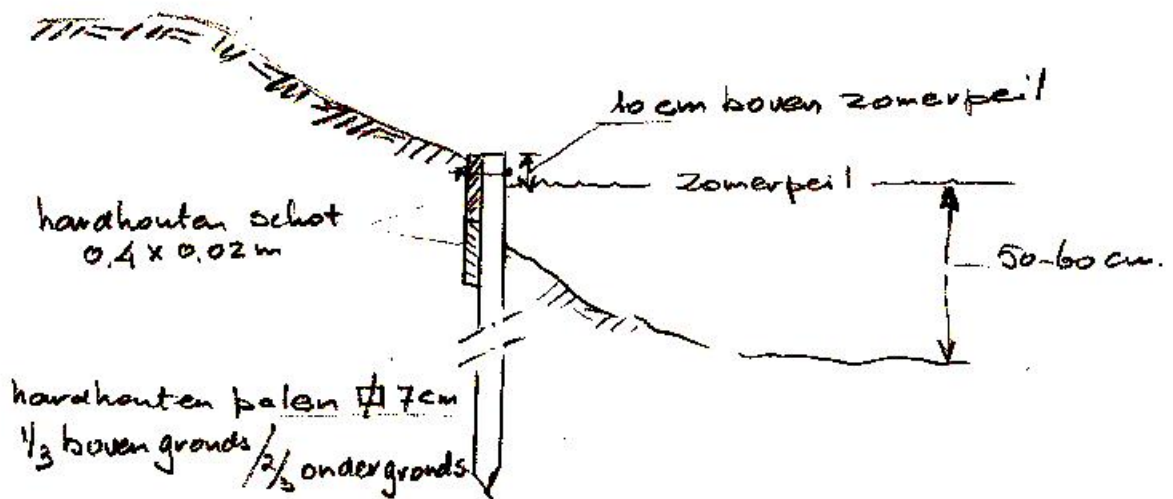
Afb. 11. Kaartblad erfgoedlijnen cultureel erfgoed met de landgoederenzones. Bron: toelichting bij de Visie Ruimte en Mobiliteit, p. 16.

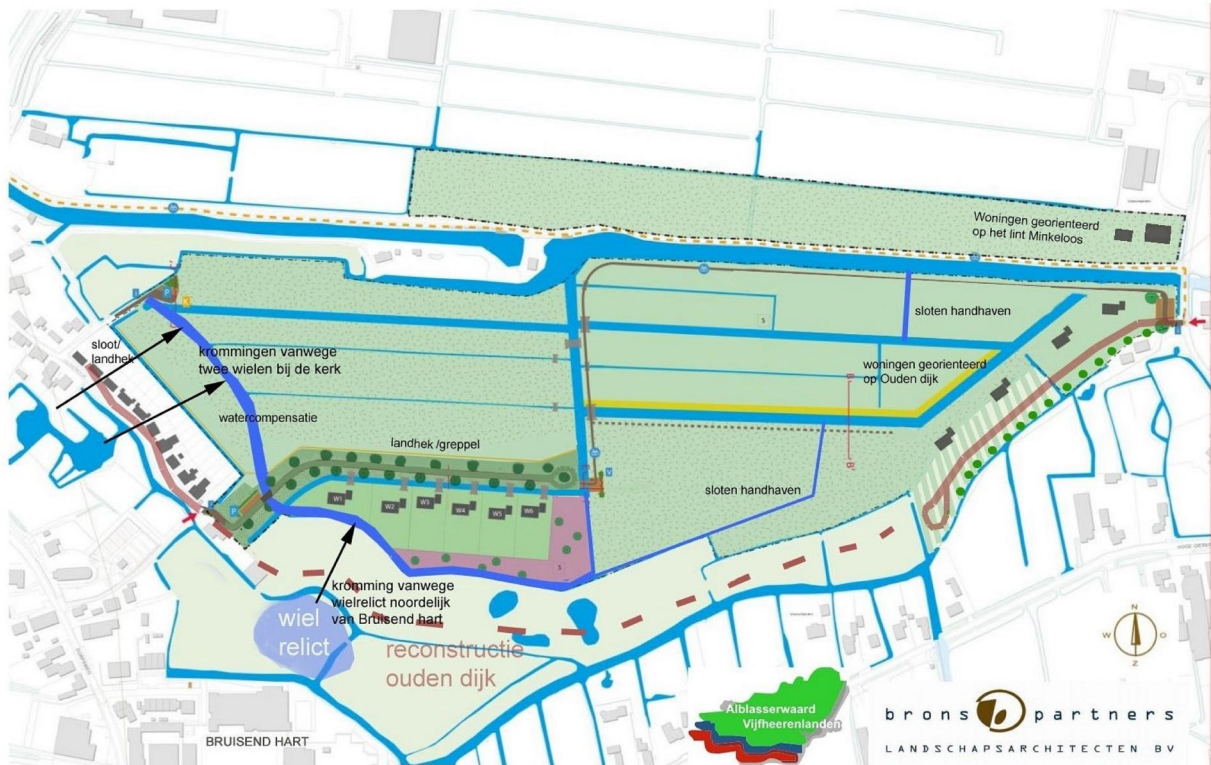
Afb. 12 Detail archeologische beleids- en advieskaart Giessenlanden (BAAC 2009)

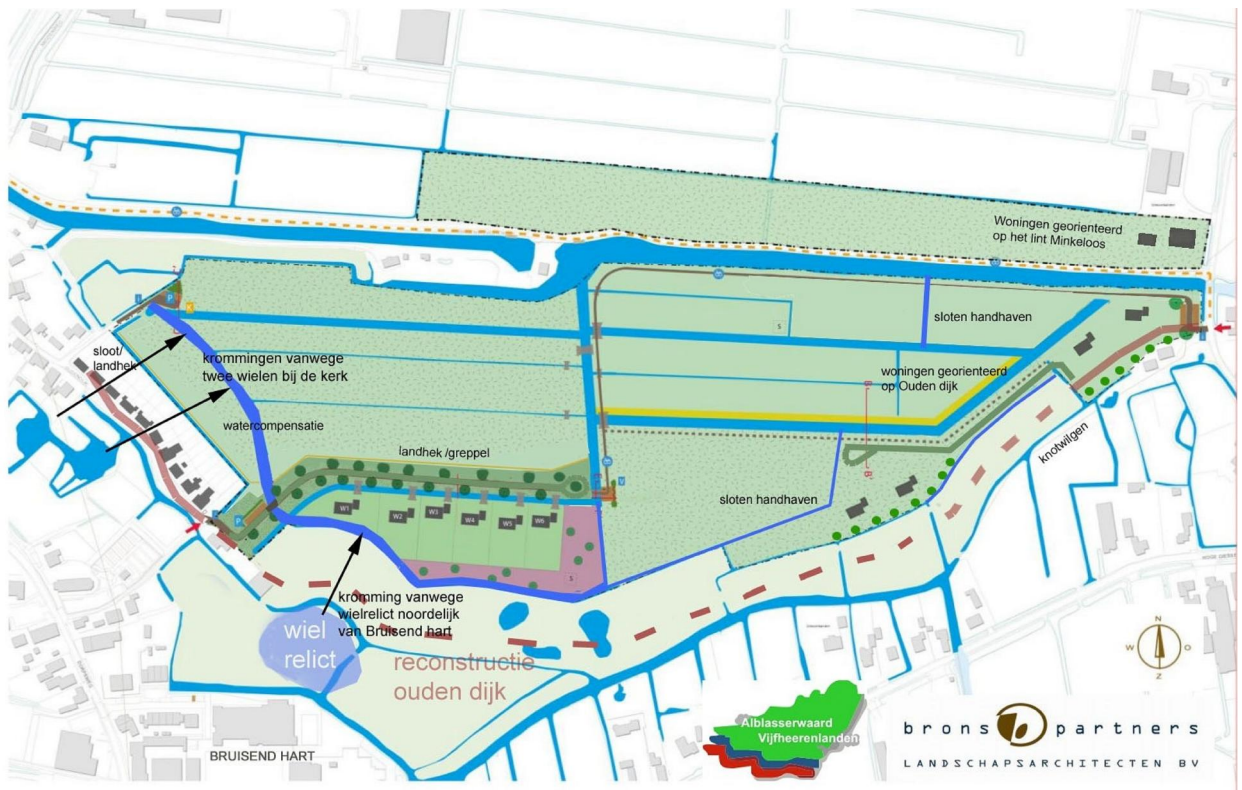
Afb. 13 Historische kaart van Hoornaar, waarop ook de beplanting staat aangegeven. In de polder de Hoeken staan alleen bomen (waarschijnlijk knotwilgen) aan de zuidoostelijke rand.

Afb. 14 Voorbeeld van een natuurlijke oever met lage beschoeiing. Bron: Visie Beeldkwaliteit "Het verhaal in beeld" van het Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, 2014.

Afb. 15 Verbeelding suggesties Gebiedsplatform, variant 1. Het gearceerde deel zou daarbij verworven moeten worden.

Afb. 16 Verbeelding suggesties Gebiedsplatform, variant 2.